

- 4) оптимістичність і енергичність (менеджер приймає виклики; старанно намагається бути креативним і бачити позитивні сторони речей; має високий рівень фізичної і емоційної енергії; здатен впоратися зі стресом);
- 5) щирість і чесність (менеджер веде себе природно, послідовно, викликаючи довіру);
- 6) стабільна особиста життя (менеджер сформував і підтримує стресостійкі особисті стосунки, зазвичай сімейні, підтримують його у виконанні обов'язків, пов'язаних з роботою);
- 7) наявність цінних технічних або ділових навичок (менеджер має технічний, управлінський або інший досвід, достатній для підтвердження своєї компетентності).

Висновки. Не випадково, що орієнтовані на по-настоящему видатні результати топ-менеджери головним правилом кадрової політики вважають “намагати по позиції, навчати навичкам” (hire for attitude, train for skills). Так поводить керівник British Petroleum Джон Брауні, так діяв легендарний Джек Уелч, двадцять років перебування якого на посаді президента General Electric стали настільки культом управлінської результативності. Так всі в більшій мірі схильні мислити і керівники провідних українських компаній, розуміючи важливість поєднання особистих і організаційних умов для досягнення високих стандартів ефективності.

Істочники і література

1. P. Drucker, Management Challenges for 21st Century, New York: Harper Collins Publishers, 1999.
2. M. Kets de Vries, The Leadership Mystique: A User's Manual for the Human Enterprise, London: Financial Times Prentice Hall, 2001.
3. H. Mintzberg, Managers Not MBAs: A Hard Look at the Soft Practice of Managing and Management Development, San Francisco: Berrett-Koehler Publishers, Inc., 2004, p.313.
4. J. Newstrom, K. Davis, Organizational Behavior: Human Behavior at Work, Boston: McGraw Hill, 1997.
5. V. Vroom, Work and Motivation, New York: John Wiley & Sons, 1964.
6. S. Adams, “Inequity in Social Exchange”, L. Berkowitz (ed.), Advances in Experimental Social Psychology, vol. 2, New York: Academic Press, 1965, pp. 267-299.
7. D. McClelland, The Achieving Society, New York: Van Nostrand Company, 1961.
8. M. Kets de Vries, D. Miller, Unstable at the Top, New York: New American Library, 1988.
9. M. Maccoby, “Why People Follow the Leader: The Power of Transference”, Harvard Business Review, September 2004, pp.76-86.
10. L. Offermann, “When Followers Become Toxic”, Harvard Business Review, January 2004, pp.55-60.
11. Белошапка В. А., На пути к эффективному менеджменту: живая модель управленческой результативности. – К.: Агентство “Стандарт”, 2005.
12. L. Offermann, “When Followers Become Toxic”, Harvard Business Review, January 2004, pp.55-60.

Кальченко Т.В.

ГЛОБАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ПРОСТІР І НОВІТНЯ КАРТОГРАФІЯ СВІТУ

Вступ Стратегічне планування у геоелекономічному просторі є не просто процесом визначення оптимального рівня інтернаціоналізації з використанням переваг міжнародного (міжнаціонального) розподілу праці. Національна зовнішньоекономічна стратегія на сьогодні не повинна обмежуватися формуванням зовнішньоторговельних доктрин, а орієнтуватися на траєкторії глобальних інтернаціоналізованих відтворювальних ядер (ІВЯ), що проходять кризу різні економічні системи, враховувати мотиви, за якими ІВЯ “виривають” ті чи інші анклавні для участі в цих ядрах (циклах). *Не кон'юнктура світових ринків, а стратегія у геоелекономічному просторі визначає успіх та життєспроможність цілих національних анклавів.*

На рубежі ХХ-ХХІ століття відбулися феноменальні зрушення. Грандіозні “тектонічні” розломи, переконаність систем, що традиційно сприймалися як стійкі, розпад масштабних регіональних структур і зародження нових держав, формування стратегічних альянсів тощо – все це позначилося на виробленні певних заходів і норм поведінки, яких повинні дотримуватися в цих умовах національні і наднаціональні структури, що народилися.

Постановка задачі. В даній ситуації з особливою гостротою постає питання про пошук абсолютно нових підходів і моделей для прийняття довготермінових стратегічних рішень. При цьому слід враховувати, що прийняття рішень, які мають відношення до стратегічних напрямків розвитку держави у ХХІ столітті, ускладнюється тим, що цей процес є тісно пов'язаним не тільки з тенденціями, що важко передбачити в середині національних структур, але і зі змістом наднаціональних зрушень у валютно-фінансовій, кредитній, інвестиційній, інноваційно-відтворювальній, соціальній, культурній та інших сферах. Вирішення цієї проблематики знаходиться у площині виявлення та ідентифікації тих полів, завдяки використанню яких можна не тільки показово продемонструвати розвиток основних процесів та тенденцій сучасного світоустрою, але і, виходячи з багатфакторності світової системи, приймати стратегічні рішення. Проте це, в свою чергу, вимагає обґрунтування характеру і логіки побудови подібного поля, в якості якого ми розглянемо далі геоелекономічний атлас світу в інтерпретації Е.Г.Кочетова. Його побудова є зумовленою новітньою структурою суспільного розподілу праці, виникненням його нових форм, що відрізняються за змістом від міжнародного, міждержавного розподілу праці, формуванням нових суб'єктів глобального бізнесу, які реалізують власні інтереси в суто економічній площині тощо. Ці принципи передумови є засадами для розуміння фундаментальної бази, що визначає нанесення економічних кордонів на світову політичну карту,

формують геоелекономічний підхід до стратегічного планування на світовій арені, адже кожна національна економіка повинна формувати власний геоелекономічний ареал стратегічного оперування – національний геоелекономічний атлас, відзеркалюючи геоелекономічні горизонти власного розвитку.

Результати. З нашої точки зору, *геоелекономічні горизонти* можна визначити як національну місію країни, що проектується на геоелекономічний атлас світу. *Геоелекономічний атлас світу* включає: 1) проекцію ареалів національних економік і ареалів транснаціональних економічних анклавів, що взаємодіють у світовому економічному просторі; 2) інтерпретацію глобального простору у формі, що є зручною для стратегічного оперування, прийняття стратегічних рішень; 3) розподіл глобального простору на окремі сегменти (зрізи, рівні); 4) поля (простори) для отримання світового доходу. [3, с.45] *Національний економічний атлас* є вираженням геоелекономічного атласу світу на локальному рівні, що формується конкретною країною, з нанесенням на нього національних стратегічних орієнтирів, зон впливу, геоелекономічних плацдармів, опорних військових зон (комунікаційні мережі, військові бази тощо).

Доцільність використання геоелекономічної форми відображення гетерогенного світу визначається, за думкою Е.Г.Кочетова, тим фактом, що національні системи зможуть зберегти власну ідентичність тільки шляхом концентрації інтелектуальних зусиль на освоєнні світового геоелекономічного простору, високих геоелекономічних і геофінансових технологій з метою прориву до світового доходу. Таким чином національні інтереси отримують можливість реального (матеріального) втілення. На кордонах ІВЯ, що блукають, національні інтереси народжуються, закріплюються і захищаються військовою компонентою. Саме тут позиціонуються точки росту національних економічних систем, національні економіки підживлюють власні бюджети шляхом перерозподілу світового доходу, утворюються союзи, зони впливу тощо, але і тут розташовується ареал геоелекономічних війн. [3, с.67]

Ю.В. Яковець, схвалюючи ідею започаткування такого атласу, пропонує назвати його геоцивілізаційним, поклавши в його основу цивілізаційний розріз – десять цивілізацій четвертого покоління. Проте, з нашої точки зору, така вузькоспрямована назва атласу не виключає використання багатоаспектного підходу до розкриття проблематики глобалізації, що знаходить відображення у багатоярусній інтерпретації його змісту. [5, с.88-89]

Атрибутика і понятійний апарат, що використовується під час інтерпретації світового простору, залучається з геоелекономіки, яка розглядається в якості фундаментальної бази функціонування глобальної економічної системи. При цьому з загальної кількості геоелекономічних атрибутів відбираються найбільш істотні, а саме: новий тип міжанклавного суспільного розподілу праці, “пульсуючі” економічні кордони, що не співпадають з національними (державними), “блукаючі” ІВЯ, які опосередковуються транскордонними фінансовими потоками, світовий дохід, високі геоелекономічні і геофінансові технології, геоелекономічний простір в нових – неоекономічних – координатах власного розвитку, етноелекономічна транснаціоналізація і етоелекономічні системи тощо.

Геоелекономічний атлас виступає одним з найефективніших засобів геоелекономічного підходу до вивчення світового простору як багаторівневої високорухливої міжанклавної і міждержавної системи. Діяльність в даній системі є ефективною, якщо суб’єкт глобальних відносин володіє, по-перше, здатністю швидко адаптуватися до її вимог і змін і на цьому базисі інтегруватися до її складу, а, по-друге, передовими інтелектуальними, інформаційними і комунікаційними можливостями. Освоєння цієї системи дозволяє вести стратегічне оперування у геоелекономічному просторі.

Найбільш прийнятною й реалістичною формою геополітичного атласу може бути його багаторівнева інтерпретація, що представляється набором (пакедом) розташованих одна за іншою карт. *Карти геополітичного атласу* являють собою предметні “зрізи” геоелекономічного простору, що відображають основні сфери та рівні світової системи (економіко-фінансові, організаційно-стратегічні, цивілізаційні тощо) *Політична карта карта світу* є тим “історичним полем”, де проглядаються реальні та гіпотетичні осі, центри впливу, полюси і т.і., розігруються геополітичні ситуації з вилітанням військової компоненти, геополітичні експансіоністські устремління, що провокують конфлікти не тільки регіонального, але і глобального масштабу. На геополітичній карті світу позначаються ареали ведення локальних війн, вектори (устремління) панування на життєвих просторах інших національних утворень. Тим самим на геополітичній карті світу закріплюються не тільки національні інтереси, але і інтереси наднаціональних структур. *Організаційно-економічна карта* є простором для нанесень кордонів взаємодії наднаціональних структур: ІВЯ “країн-систем” – економічні кордони, які не співпадають з державними і носять рухомий характер. Периметр економічних кордонів співвідноситься з контуром силової компоненти, що вибудовується для захисту національних інтересів. У геоелекономічному просторі склалася чітка ієрархія транснаціональних структур. Нестримний процес концентрації промислового і фінансового капіталу, ряд злиттів та поглинань найкрупніших ТНК вносять істотні корективи у фінансово-економічний і стратегічний баланс між державами і наднаціональними структурами. За мірою реалізації тих чи інших товарів-програм у різних частинах світу відбувається перебудова світових інтернаціоналізованих циклів, ланками яких виступають ТНК та їх філії. На геоелекономічному атласі світу спостерігаються нові маршрути гігантських світових відтворювальних конвеєрів. До цих світових виробничо-технологічних ланок приєднуються виробничо-територіальні комплекси, що створюються на базі співробітництва певних держав. Вони також наносяться на геоелекономічний атлас, формуючи геоелекономічні полюси центрів геоелекономічного впливу.

Окрема карта геоелекономічного атласу – *карта видів діяльності (геоелекономічний регіоналізм)* є пов’язаною з подібненням геоелекономічного простору в залежності від спеціалізації тих чи інших регіонів

на певних видах продукції, що склалася. В якості системоутворюючого фактору в геоeкономiному планi виступає широкий спектр видiв дiяльностi i, виходячи з цього, на данiй картi наносяться: 1) зростаючий транснацiональний простiр; 2) ареал дiяльностi мiжнародних неурядових органiзацiй; 3) фiнансовi i банкiвськi мережi; 4) “альтернативний” транснацiональний свiт, що був сформованим паралельною тiньовою глобалiзацiєю; 5) рeгiони, що утворюють свiтовi iнфраструктури з виробництва високотехнологiчних товарiв (ареали техногенних зон); 6) ареали (країни), що випадають з ареалiв якоїсь певної спецiалiзацiї (такі зони (країни) втрачають можливiсть до вбудови до структури iндустрiальних та постiндустрiальних систем, практично не мають точок стикання з техногенними цивiлiзацiями; у свiтовiй глобiльнiй лексицi iх називають країнами-парiями); 8) рeгiони бувшого соцiалiстичного табору, що опинилися у промiжних градациях мiж високорозвинутою, iндустрiальною “Пiвнiччю” та поступово втрачаючим iндустрiально-техногеннi риси “Пiвднем”, а в деяких випадках наближаючихся в перспективi до “рeгiонiв, що падають” – кандидатiв на статус “країн-парiїв”.

В якостi особливої карти геоeкономiчного атласу слiд видiлити *геокультурний простiр*. Структурнi одиницi, що розподiляють цей простiр, формують особливi утворення – культурографiчнi. Адже саме пiд впливом культурних подiй на картi свiту сформувалися “ядровi платформи” (iдеологiчнi програми) цивiлiзацiй, на стиках яких знаходяться промiжнi простори, що вiдiграють особливу роль i дозволяють осмислити взаємодiю i взаємовплив геокультурних цивiлiзацiйних анклавiв. Цi промiжнi етнокультурнi анклави одержали назви лiмiтрофiв. Самi цивiлiзацiї у власному становленнi зумовлюються впливом “сакральної вертикалi” – релiгiї чи iдеологiї, що спiввiдносить культуру, соцiальну практику i геополiтику групи народiв з особливою, специфiчною реальнiстю. Подiбнi цивiлiзацiйнi платформи повiльно переходять у промiжний простiр, в лiмiтрофи. При цьому край цивiлiзацiй (лiмес) здобуває нестiйкого характеру. [8, с. 39]

Культурографiчна картина свiту суттєво впливає на формування геоeкономiчного клiмату i повинна бути врахованою в процесi прийняття тих чи iнших стратегiчних рiшень.

Етноeкономiчна карта є покликаною вiдображати поступове формування новiтнiх утворень – етноeкономiчних систем, що чiтко проявляють себе в якостi особливих зон. Цi зони здобувають характерного виразу на фонi цивiлiзацiйного ареалу, де вiдбувається бурхливий розвиток постiндустрiальної моделi з її найвищою техногенною фазою. На фонi такого процесу чiткими контурами виступає ареал етнонацiональних систем, що апрiорi чинять спротив постiндустрiальнiй трансформацiї i зберiгають цiнностi, що є вiдмiнними вiд захiдних цiнностей постiндустрiалiзму. На стику даних систем формуються новiтнi популяцiї – етноeкономiчнi системи, в яких глобальнi вiдтворювальнi iнтернацiоналiзованi процеси, проходячи крiзь велику полiхромну етнонацiональну систему, опиняються пiд впливом останньої, i таким чином, вiдбувається вiдтворення не тiльки товарної маси, послуг, але i якостi життя зi збереженням його самобутностi на iндустрiально-технологiчнiй основi. Значущiсть видiлення подiбних ареалiв полягає в тому, що вони визначають зони гармонiзацiї мiжцивiлiзацiйного розвитку, виступають в якостi осередкiв глобальної стабiлiзацiї.

Геофiнансова карта вiдображає формування особливих потокiв у геоeкономiчному просторi, в тому числi i вiртуальних, якi практично вiдiрвалися вiд вiдтворювальних систем, ранiш органiчно пов'язаними з ними. На сьогодні утворюється система мiжнародних фiнансових iнститутiв, що оперують свiтовим доходом. При цьому держави укладають з подiбними структурами угоди, що ґрунтуються на трансляцiю у “свiтовий дохiд” прибутку вiд вкладених iнвестицiй в акцiонерний капiтал (омiнаючи нацiональний), що потiм трансформується у позичковi кошти (кредити). В цьому випадку перелив нацiонального доходу здiйснюється мiжвiдомчим правовим актом, в якому є задiяною i мiжнародна структура. Вiдiрвавшись вiд промислового, фiнансовий капiтал створює засади для проведення спекулятивних операцiй глобального масштабу i тим самим породжує такi локальнi деформацiї, яких неможливо позбутися за допомогою традицiйних засобiв мiжнародного регулювання. Глобальна система ще потребує розробки геоeкономiчного iнструментарiю, що дозволяв би прогнозувати поведiнку цих потокiв, визначати межi їх дiї, що органiчно пов'язувались би з iнтересами стiйкого функцiонування глобальної вiдтворювальної системи.

Митна карта є однiєю з складових частин геоeкономiчного атласу свiту, що вiдображає iнтерпретацiю митної дiяльностi (систему державних митних установ). На нiй є наочно представленою розстановка митних переходiв (служб, пунктiв) як в традицiйнiй системi мiждержавного розподiлу працi, так i в нових глобальних (геоeкономiчних i геофiансових) координатах, що визначаються мiжанклавним (мiжфiрмовим) розподiлом працi, появою на свiтовiй картi економiчних кордонiв, якi не спiвпадають з державними. Структури, що дiють в межах економiчних кордонiв (“країни-системи”, ТНК, консорцiуми, IВЯ) часто виступають в якостi глобальних пiдприємцiв i оперують з новiтнiми товарними формами – товаром-групою, товаром-об'єктом, товаром-програмою i реалiзують їх не на державних, а на економiчних кордонах, торговельних “iнтернет-майданчиках” тощо.

Облiк митною службою цих нових процесiв забезпечить не тiльки гармонiзацiю i впорядкованiсть сучасних форм зовнiшньоекономiчної дiяльностi, але i буде слугувати потужним джерелом поповнення нацiональних бюджетних ресурсiв. Рухомiсть економiчних кордонiв в умовах глобальної трансформацiї свiтової вiдтворювальної системи висуває на порядок денний необхiднiсть нового пiдходу щодо мобiльного облаштування митної iнфраструктури, наприклад, на базi бiлочно-модульного будiвництва.

Вiйськово-стратегiчна карта. У своїй новiтнiй ролi вiйськова компонента виступає в якостi захисту IВЯ, що тиняються. Її вектор (ареал) змiнюється вслiд за змiною геоeкономiчної конфiгурацiї нацiональних iнтересiв. На сьогодні на вiйськово-стратегiчнiй картi атласу, що розглядається, це є показовим з-за наявностi фактiв перемiщення вiйськових структур – баз, опорних пунктiв сил швидкого реагування, вiйськових структур по контролю за стратегiчними комунiкацiями, портовими спорудами, магiстральними

розв'язками, системою газо- та нафтогонів по фарватеру просування ІВЯ.

У геоелекономічному просторі військова компонента може відігравати достатню самостійну роль, контролюючи певні ареали, куди спрямовуються національні інтереси, і в цьому плані спостерігається спадковість її геополітичних функцій. Прикладом такого пов'язаного руху військової компоненти – просування НАТО на Схід. Тут європейські ІВЯ втягуються на пострадянський простір. Вслід за цим, просувається і європейська мілітаристська складова. Така ж ситуація спостерігається і в Азійсько-Тихоокеанському регіоні (АТР), де постіндустріальні аклави (новітні техногенні зони геоелекономічного простору у вигляді нових малих індустриальних країн – НІС), виходячи на Східноазійський фланг, тягнуть за собою і військовою компоненту, яка неминуче є присутньою в якості протидіючого фактору “місцевим” геоелекономічним інтересам. [9, с.111-112]

Фінансування військової компоненти, що відслідковує просування ІВЯ, здійснюється в основному за рахунок транснаціональних корпорацій, що увійшли до складу даних ядер, що значною ступінню перекладає фінансовий тягар з держави на ТНК.

Товарно-вартісна карта. На ній інтернаціоналізація втілюється в експортно-імпортних операціях, що опосередковують всю систему геоелекономічного подрібнення світового простору, в межах якого переплелися різноманітні форми розподілу праці. Тут світовий ринок виступає у складному багатоярусному вигляді. На його різних поверхах (ярусах) формується власна кон'юнктура: від стратегічної (стратегічний поверх товарного обертання) до традиційної (традиційний поверх з його чутливою повсякденною ринковою кон'юктурою).

В цілому світовий ринок з точки зору геоелекономічного підходу можна представити і як динамічну систему взаємопов'язаних одиничних товарних ринків. Така система є зануреною у відповідне ринкове середовище, що утворюється особливими ринками (ринком кредитів, валюти, нерухомості, робочої сили тощо). В цій системі знаходяться цілі ланцюжки, в якості ланок яких виступають одиничні ринки. В свою чергу, в цих ланцюжках є основні ринки, що виступають джерелом цінових імпульсів, які проходять по ланцюжках і формують кон'юнктуру всього загального ланцюгу. В сукупності ці ланцюжки формують цінову кристалічну решітку світових ринків, де можна відслідкувати швидкість і зони розповсюдження цінових імпульсів, спротив проходженню цих імпульсів в ринкових ланцюгах тощо. Тут же відбувається і процес прогнозування реакції контрактних цін на ситуацію ринків “середовища” (фінансового, валютного).

Договірні карта відображає стимули і мотивації до формування наднаціонального шару організаційних структур (потоків, рівнів), що є відмінним від національного і закріплюється у глобальних нормативно-правових домовленостях, меморандумах. В той же час на цій карті відображаються гострі суперечності, які є пов'язаними з колізіями національних норм з міжнародними. За мірою ж становлення держав в якості глобальних підприємців, процес глобального правового регулювання відіграє все більшу роль. Досліджуєміи процес має два аспекти. Перший. Держава, оперуючи в глобальній економічній системі, створює відповідні умови для власних господарських суб'єктів. Другий. Світова спільнота намагається приборкати підприємницькі інстинкти, що вирвалися за національні кордони, знівелювати ситуацію, за якої маргіналізуються певні регіони світу. При цьому їх населення випадає з поля інтересів ІВЯ. Національні економіки можуть опинитися у кризовому стані, коли невійськовими заходами відбирається національний дохід цілих народів і держав. Ось чому на договірній карті геоелекономічного атласу найбільш сильно відчувається непридатність сучасного набору міжнародних інститутів і багатьох правових норм, що обслуговують аж ніяк не геоелекономічні аспекти розвитку. Відповідно назріла гостра необхідність у формуванні нових міжнародних організацій на геоелекономічній основі. Серйозно постає питання про створення геоелекономічного трибуналу, що міг би гарантувати захист від геоелекономічного нападу, забезпечити жертвам геоелекономічних війн відшкодування збитків через систему геоелекономічних контрибуцій.

Ресурсна (сировинна) карта. Сучасна модель споживання ресурсів у багатьох аспектах визначає темпи і спрямованість глобального розвитку. Вичерпаність природних ресурсів, гонитва за світовим прибутком, манія розвитку, що диктуються мілітаристським, геополітичним менталітетом і мисленням, лежать в основі нераціонального використання інтелектуальних, фінансових, трудових та інших ресурсів. Все це є характерним для техногенної фази сучасного розвитку – постіндустріалізму. Геоелекономіка висвітлює нову роль ресурсів у світових відтворювальних циклах. Країни, що володіють тими чи іншими ресурсами, повинні стати визнаними учасниками світових ІВЯ, тобто тими, що беруть участь на законних засадах у формуванні і перерозподілі світового доходу, що реалізується в межах ІВЯ. Ось чому на ресурсній карті геоелекономічного атласу наносяться контури сировинних, енергетичних, людських ресурсів, що були задіяними у глобальних відтворювальних процесах. Поряд з цим на геоелекономічній карті повинні бути відображеними ареали розвіданих запасів, а також ресурси біологічного походження. Формування ресурсної карти допоможе вийти на нові концептуальні розробки таких міжнародно-правових норм, які по-новому визначають роль і місце національної ресурсної бази у функціонуванні діючих і зароджуючихся ІВЯ, оптимум відношення національної сировинної бази до формування і розподілення світового доходу. При цьому мова повинна йти не тільки про традиційну ресурсну базу, скільки про інтернаціоналізовані сировинні компоненти – каталізатори високих технологій.

Екологічна карта дозволяє передбачати зародження осередків екологічних катастроф, влітаючи екологічну компоненту до національних доктрин розвитку. Ареали таких зон повинні бути нанесеними на господарчу карту світу, на яку слід звертати увагу в процесі прийняття довготермінових стратегічних рішень.

Висновки. Таким чином геоелекономічний атлас світу є концептуально-логічно узагальненою моделлю

світу, що дозволяє одержати в реальному часі консолідовану картину глобальної системи, що постійно знаходиться у русі і змінює власні обриси. Це дає можливість приймати стратегічно вірні і важливі рішення шляхом моделювання розвитку подій. Саме гео економічний атлас світу виступає на сьогодні найважливішим засобом гео економічної стратегії. Маючи уяву про чітко окреслені міжнародні та економічні кордони, національні інтереси, контури стратегічних альянсів, економічні угруповання національна економіка може реалізувати власні стратегічні цілі. Створення гео економічного атласу на сьогодні є актуальним завданням будь-якої національної економічної системи, запорука успішної реалізації стратегічного вектору розвитку країни.

Джерела та література

1. Анилионис Г.П., Н.А.Зотова. Глобальный мир: единый и разделенный. Эволюция теорий глобализации. – М.:Международ.отношения, 2005. – 676 с.
2. Глобализация: Контурь XXI века: Реф. сб./РАН. ИНИОН. Центр научно-информ. исслед. глобальных и региональных пробл. Отд. Восточной Европы; Редкол. вып.: Игрицкий Ю.Н. – отв. ред., Малиновский П.В. – отв. ред. и др. – М., 2004. – Ч.І. – 264 с. (Сер.: Глобальные проблемы современности).
3. Кочетов Е.Г. Геоэкономика. Освоение мирового экономического протранства: Учебник для вузов. – М.:Норма, 2006. – 528 с.
4. Петренко Е.Л. Глобальное управление: Учебно-методическое пособие. – М.:Изд.-во РАГС, 2006. – 80 с.
5. Яковец Ю.В. Глобализация и взаимодействие цивилизаций. – М.: ЗАО «Издательство Экономика», 2003. – 411 с.
6. Cox R.W. Global “perestroika”//Approaches to world order./Ed. by Cox R.W. with Sinclair T.J. – Cambridge, 1996. – P.296-313.
7. Engelhard Ph. La Troisieme Guerre mondiale est commencee. – Paris.: Arlea, 1997. – 284 p.
8. Robertson R., Knondker H. Discourses of gloslization: Preliminary considerstions// International Sociology. – London, 1999. – Vol. 13, #1. – P.25-40.
9. Waters M. Globalization. – London; New York: Routledge, 1996. – XIV, 185 p.

Каменев В.В.

НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К СОВЕРШЕНСТВОВАНИЮ МЕХАНИЗМОВ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ РЕГИОНОВ

Эффективное функционирование экономики возможно при условии прогнозирования и планирования ее развития и эффективной системы управления народным хозяйством. В рыночной экономике чаще прибегают к термину «регулирование», ибо государство стремится больше пользоваться косвенными рычагами воздействия, вместо прямых административных, для создания большей степени свободы деятельности субъектов хозяйствования.

На практике каждая из функций государственного регулирования реализуется посредством соответствующих действий каждой из ветвей власти, которые классифицируются по формам и методам.

Форма представляет собой общее направление, основные принципы воздействия со стороны субъекта в лице соответствующего государственного органа на рассматриваемый объект. Метод – это способ познания и преобразования объекта на основе определенных правил и теоретических принципов, применяемых при регулировании (метод от греч. Слова *methodos* – путь, способ познания, исследования). Для каждой из форм может быть применено несколько методов, что определяется их точностью, доступностью, степенью апробированности и рядом других условий. В конечном счете, все они направлены на то, чтобы сориентировать макроэкономическое развитие и поведение в микроэкономике в направлении выбранного варианта движения. Основные требования к данному механизму:

- адекватность объективным условиям и состоянию развития экономики на соответствующем историческом этапе;
- системность, т.е. все элементы регулирования должны быть увязаны между собой;
- комплексность (механизм регулирования охватывает с разумной степенью «погружения» все экономические и социальные процессы).

Применяемые формы государственного регулирования обычно классифицируются по следующим трем группам:

Законодательная (правовая)

Финансово-кредитная, включающая бюджетно-налоговую и кредитно-денежную формы.

Административная, которая делится на административно-экономическую и организационно-административную формы.

Каждая из форм используется как в отдельности, так и в различных сочетаниях. Их выбор зависит не только от экономического состояния, но и от политической организации общества, традиций, целей и решаемых задач на каждом конкретном историческом этапе развития.

По степени значимости приоритет чаще всего отдается законодательной (правовой) форме. Она представляет собой совокупность законов, механизмов их разработки, принятия и реализации, с помощью которых устанавливаются основные принципы государственного и общественного устройства, права и обязанности хозяйствующих субъектов, граждан и другие важнейшие положения, являющиеся базовыми при